

SESSIE 2.C

SOS. Is er een expert leesbevordering in jouw organisatie?

Over het belang van lerende organisaties, **professionalisering** en levenslang leren

**SARAH
VAN TILBURG
– IEDEREEN LEEST**

SESSIE 2.C

SOS. Is er een expert leesbevordering in jouw organisatie?

Over het belang van lerende organisaties, **professionalisering** en levenslang leren

STIENEKE EISING

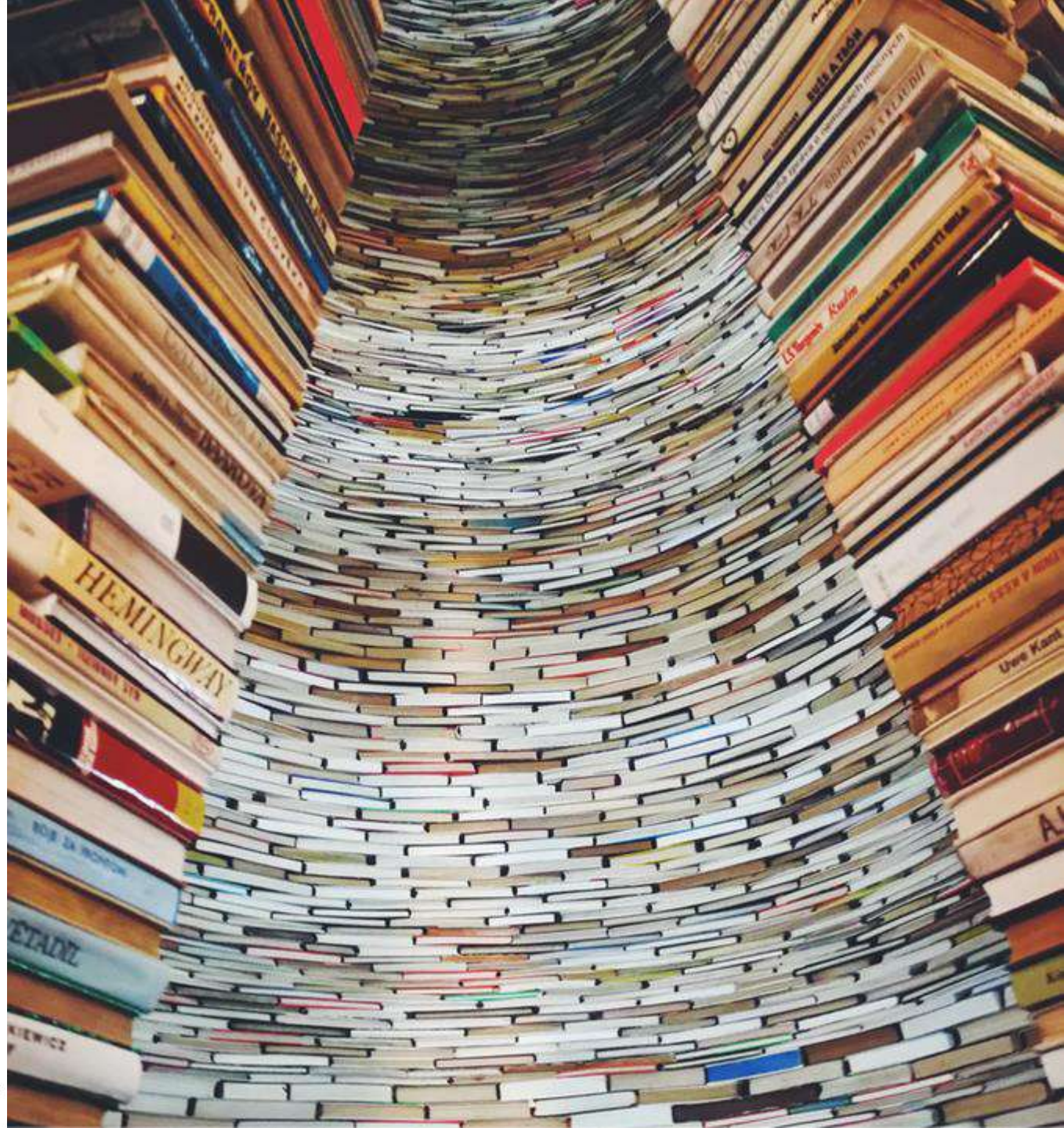
– KUNST VAN LEZEN

LIEFDE VOOR LEREN

LEREN IS ALLE
DINGEN DIE JE DOET
ALS JE NIET MEER
WEET HOE HET MOET

LERENDE ORGANISATIE

- 1. Is onze investering op leren effectief?**
- 2. Helpen mensen elkaar bij het leren en wordt er collectief geleerd?**
- 3. Is de balans van geven en nemen tussen individu en organisatie in orde?**
- 4. Is ons leren toekomstgericht en zijn we flexibel?**

HOE MAAK JE LEREN SUCCESVOL?

VOOR DE MEDEWERKERS

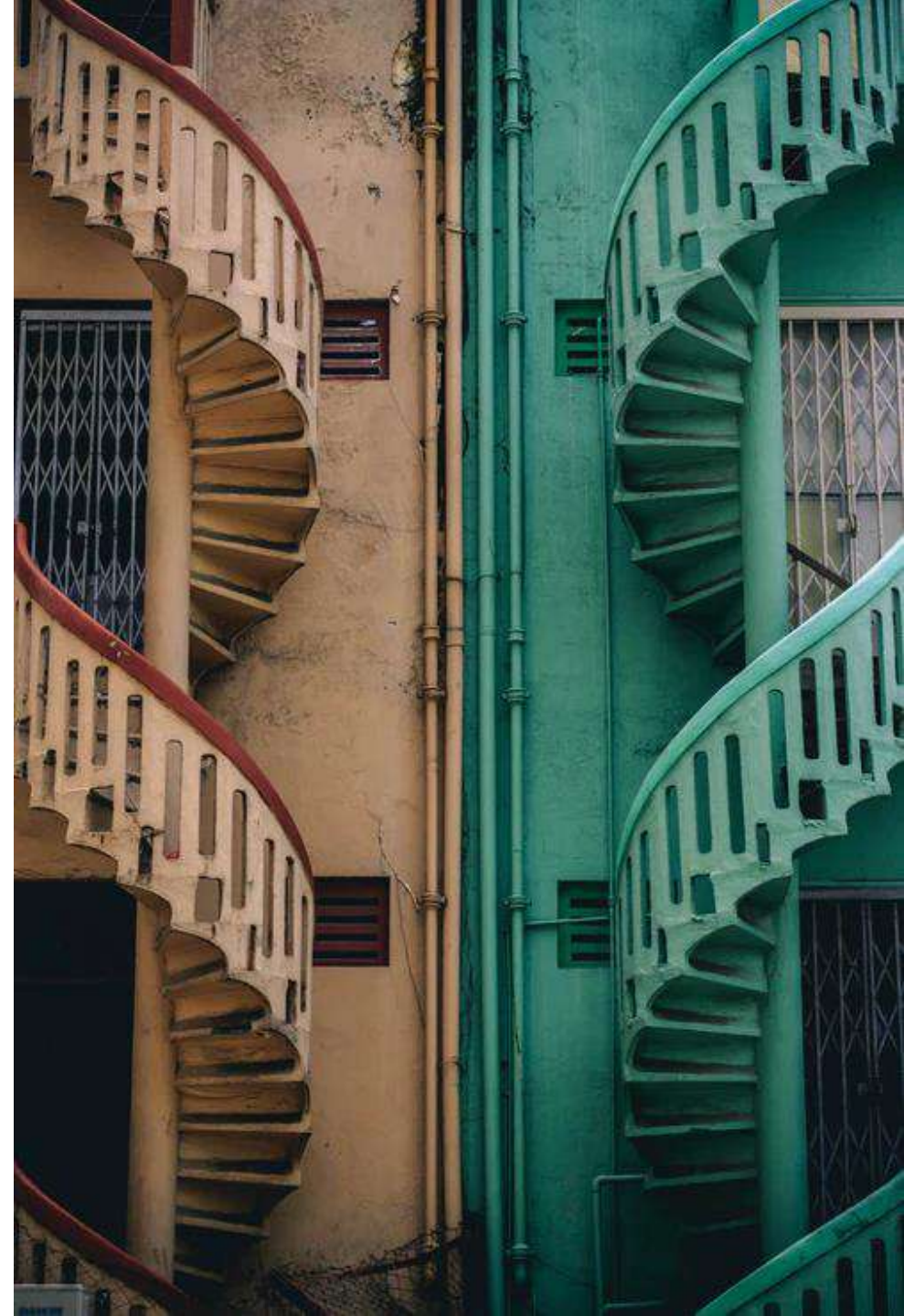

WAT IS ER NODIG?

WELKE
ONTWIKKELBEHOEFTE
IS ER ROND
LEESBEVORDERING
IN ONZE BIBLIOTHEEK?

TOPDOWN / BOTTUM UP
&
GOEDE AFSTEMMING INTERN

HOE LEERT U NU IN UW ORGANISATIE?

- Kies iemand die je niet kent en ga het gesprek aan.
- Wat uit het voorgaande verhaal **HERKEN JE** in je eigen **SITUATIE**
- **WAT VAN** je eigen organisatie
- **WAT VAN JOU ALS PROFESSIONAL**
- **1,5 MIN PP**

HET BEGINT DUS BIJ JEZELF

WAT IS MIJN LEERVOORKEUR?

LEERVOORKEUR: KENNIS VERWERVEN

WILLEN WETEN WAT BEKEND IS

LEERVOORKEUR: PARTICIPEREN

SAMEN STERK

LEERVOORKEUR: OEFENEN

RUIMTE OM TE OEFENEN

LEERVOORKEUR: ONTDEKKEN

IN HET DIEPE SPRINGEN

LEERVOORKEUR: KUNST AFKIJKEN

DAGELIJKSE PRAKTIJK IS BESTE LEEROMGEVING

WELKE LEERVOORKEUR(EN) HERKENEN JE?

VAN OPLEIDEN NAAR LEREN & ONTWIKKELEN

3 VORMEN VAN LEREN

FORMEEL, NONFORMEEL EN INFORMEEL LEREN

LEZERS WORDEN GEMAAKT, NIET GEBOREN

HOE HELP JE ALS LEESBEVORDERINGSEXPERT

WAT DOET EEN EXPERT LEESBEVORDERING?

NOEM 3 ACTIVITEITEN

To be
successful, the
first thing to
do is to fall in
love with your
work.

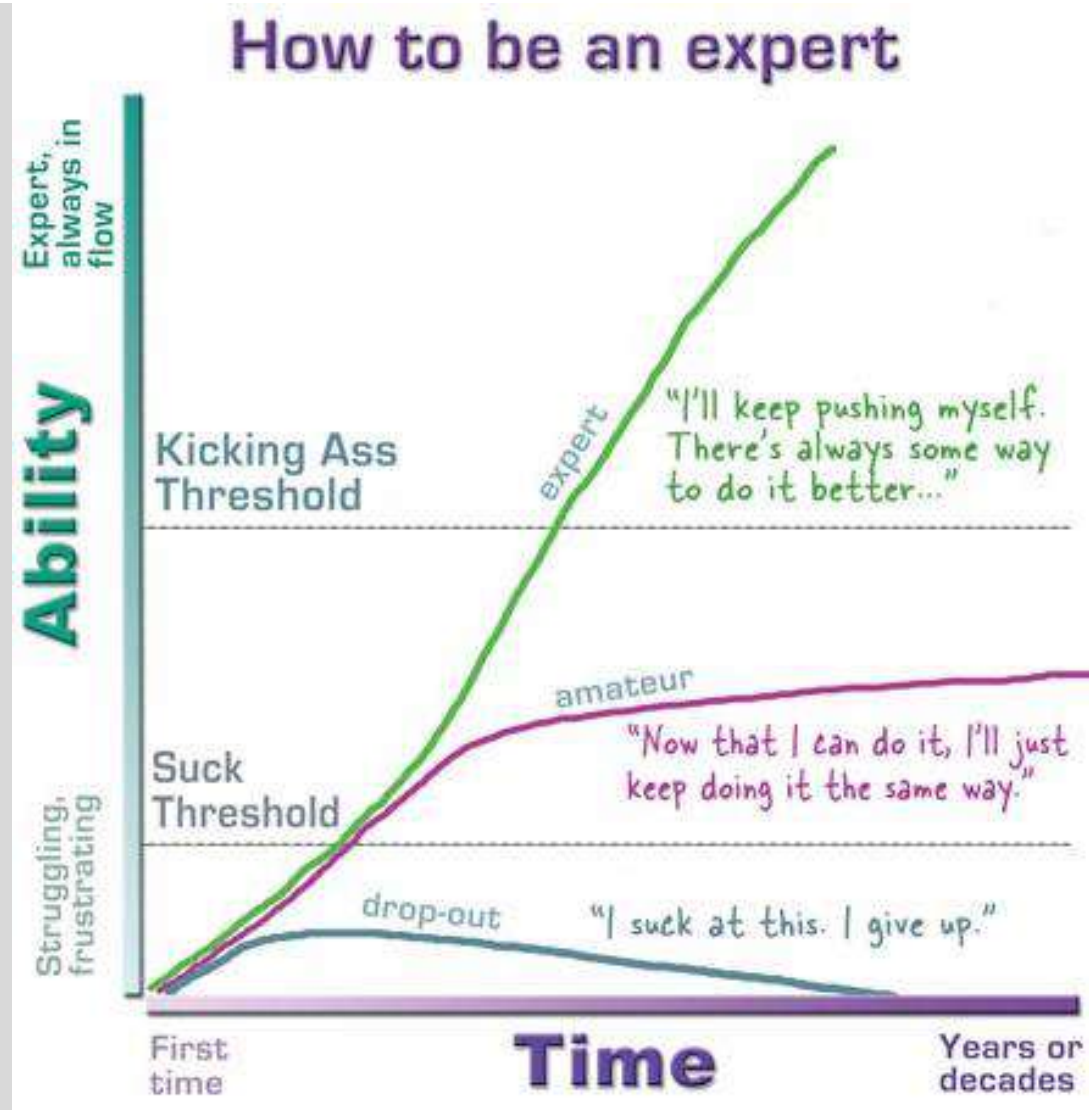
Sister Mary Laretta

MAAR HOE DAN?

WAT MOET JE
KENNEN EN KUNNEN
ALS EXPERT
LEESBEVORDERING?

HOE WORD JE EEN EXPERT?

DOORGAANDE LEESLIJN

0-4
jaar

BoekStart

4-12
jaar

de Bibliotheek
op school

12-18
jaar

de Bibliotheek
op school

18+
jaar

de Bibliotheek
op school

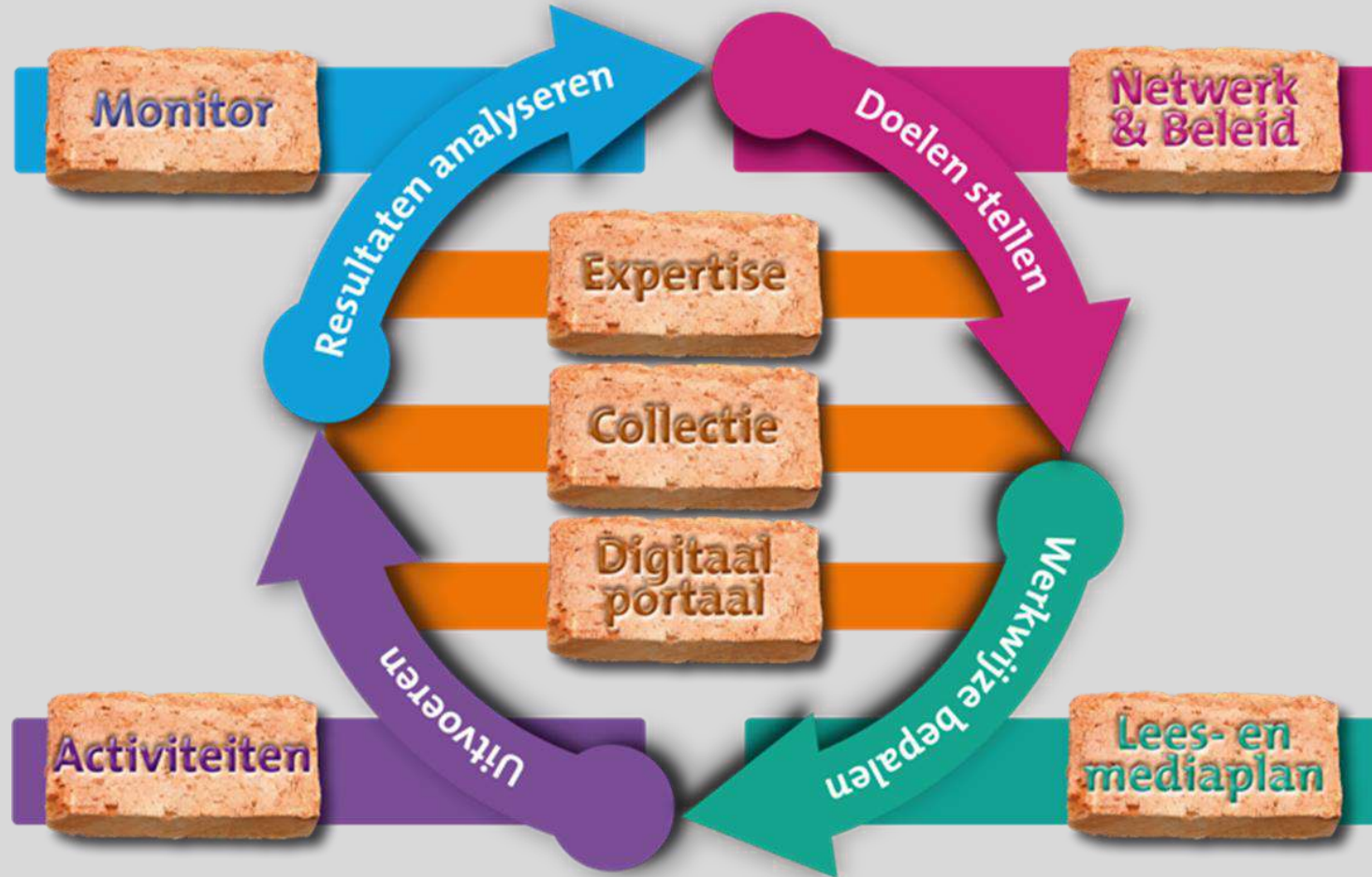
Kinderopvang

Basisonderwijs

Voortgezet onderwijs

Beroepsopleiding

HOE KUNNEN WE DE IMPACT VAN LEESBEVORDERING VERHOGEN?

de Bibliotheek
op school

Talentontwikkeling en kwaliteit
van medewerkers BoekStart en
de Bibliotheek op school po

PRO.DEBIBLIOTHEEKOPSCHOOL.NL

Stapel mogelijkheden van opleidingen voor BoekStart en de Bibliotheek op school

Modules	Onderwerpen	Voor- en vroegschool	Primair onderwijs		Voortgezet onderwijs
		Voorleesconsulent mbo+	Leesconsulent mbo+	Onderwijsspecialist hbo	Adviseur educatie & Leesmediaconsulent hbo
Onderwijslandschap	School/kinderopvang-organisatie en leesonderwijs, wetten en regels	Voorleesconsulent	Leesconsulent	Onderwijslandschap PO	Onderwijslandschap VO
Literatuurlandschap	Materiaal en leespromotie			Lezen kan beter!	
Didactiek	Lesopzet, docentvaardigheden, groepsdynamiek, klassenmanagement		Didactiek basis & Didactiek verdieping		Omgaan met leergedrag in het VO
Gespreksvaardigheden	Communicatie, omgaan met weerstand	BoekStartcoach (aanbod via Stichting Lezen, zie boekstartpro.nl voor meer informatie)	Van uitvoerder naar gesprekspartner	Onderwijsrelaties bouwen en borgen	Onderwijsrelaties bouwen en borgen
Sales / ondernemerschap	Hoe sluit je met je product aan bij de wens van school en leerkracht				
Leesproblemen	Aandacht voor zwakke lezer		Leesplezier voor kinderen met een leesprobleem (HBO werkdeniveau)		

VAN UITVOERDER NAAR GESPREKSPARTNER

<https://www.youtube.com/watch?v=nTUV2xTv1Sw>

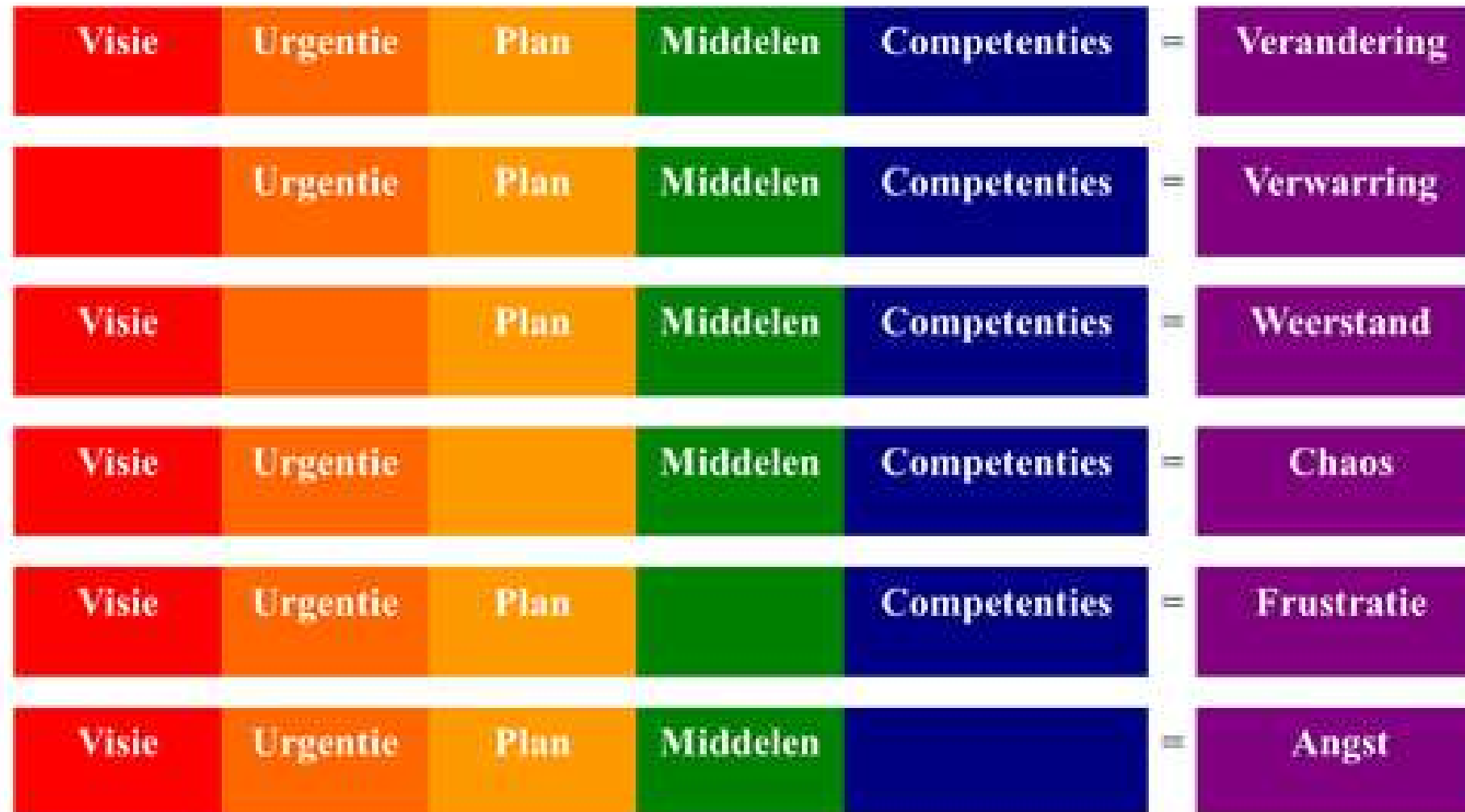
BELEMMERINGEN OM TOT LEREN TE KOMEN

WELKE HERKENT U IN UW ORGANISATIE?

Samenhang veranderingsaspecten

WAT IS ER NODIG?

WAT KUN JE ZELF DOEN?

WAT KAN DE ORGANISATIE
OPPAKKEN?

SAMENVATTEND

DENK NA OVER:
OPLEIDINGSNOODZAAK
EN
OPLEIDINGSBEHOEFTE

HOE WORDEN WE NOG BETERE
LEESBEVORDERINGSEXPERTS?

DANK VOOR UW AANDACHT

“Ik sta even stil,
en dat is een
hele vooruitgang.”

- Bertold Brecht -

[VOOR VRAGEN: EISING@KUNSTVANLEZEN.NL](mailto:EISING@KUNSTVANLEZEN.NL)

MIEKE VAN GEEL

– ANTWERPSE BIBLIOTHEKEN

Bibliotheken stad Antwerpen

Klantgericht de toekomst
ontwerpen: hoe passen wij ons
aan?

Hoe komen we hier?

“Hebben onze bibliotheken een strategisch toekomstplan?” (Schepen Ait Daoud)

Een strategie voor de bibliotheek van 2035.

Wie zijn onze gebruikers?

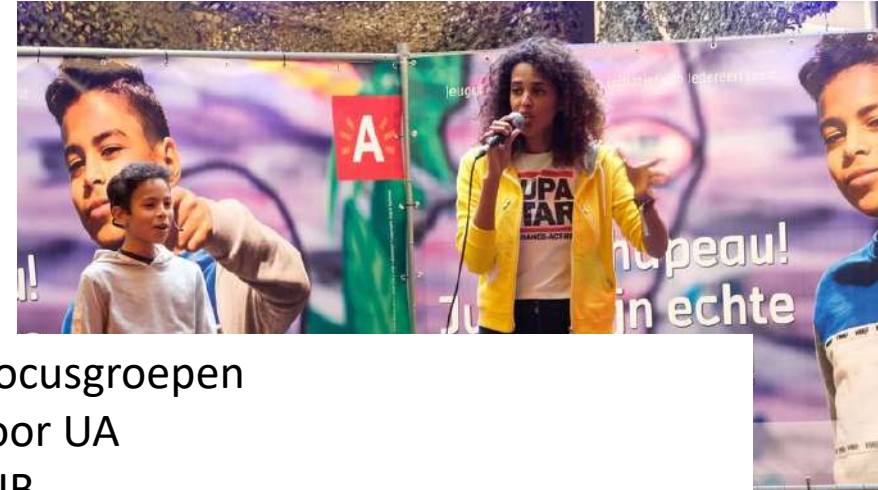
- Wat zijn hun noden?
- Welke drempels ervaren ze?

Partners in ons onderzoek en werkwijze:

Hoe komen jullie aan boeken, muziek, film en media?

- +100 deelnemers aan focusgroepen
- 80 diepte-interviews door UA
- 2 000 respondenten VUB

Dé lezer bestaat niet

1. De traditionele veellezers
2. De actieve ontspanningszoekers
3. De stadse inspiratiesnuffelaars
4. De leergierige informatiespeurders
5. De zorgzame toekomstbouwers
6. De sociale belevingszoekers
7. De bevlogen toekomstbouwers
8. De jonge leergierige boekenwormen
9. De jonge third-place-gebruikers

Als klanten veranderen,

... verandert ook hun bibliotheek.

“Hoe kunnen we de collectie delen met en toegankelijk maken voor de Antwerpenaren, zodat ze inzicht verwerven en leesplezier ervaren?”

Top 3 drempels van de BIB

1. “Openingsuren passen me niet.”
2. “Stress, krijg ik van die boetes.”
3. “Ik voel me niet welkom in de BIB...”

Diensten en gebruik veranderd?

Dan moeten we een nieuw klantencontact opbouwen

Diverse gebruikers vragen divers contact.

Profiel per bibliotheek op basis van wijken

Wat hebben we precies nodig?

1. Verbinding

Welkom! Ik ben jouw **gastheer/gastvrouw** voor vandaag.

Focus op de mens

Niet op proceures

Wat hebben we precies nodig?

2. Verbinding op maat

Welkom! Hoe kan ik jou van dienst zijn?

Gastheren/gastvrouwen met een focus op :

- onthaal en jeugd
- onthaal en collectie
- onthaal en media
- onthaal en taal

Educatieve experts: Bijv. Boekstart - vanuit netwerken – niet binnen de muren – op maat van partners

Wat hebben we precies nodig?

3. Verbinding met de omgeving

Welkom! Jouw community is de mijne.

Focus op deeleconomie, lokale initiatieven, netwerken, ...

Publiekswerkers met een neus voor netwerken

Wat hebben we precies nodig?

4. Verbinding met de wereld

Welkom! Jouw argument interesseert me.

Focus op woord, debat en democratie.

Bibliothecaris - community builder – Kennisdeler – Communicator
(collega's – klanten – partners)

- Co-creator (methodisch)

Wat hebben we precies nodig?

5. Verbinding in de organisatie

Professionalisering – nieuw actieplan

Nieuwe profielen vraagt een nieuw vormingsplan

Wat hebben we precies nodig?

Een vormingsplan: Wat zit erin?

- Verplicht BIB-curriculum
  - focus klantgericht werken
- Persoonlijk ontwikkelingsplan
  - Competentieversterking
- Verandertrajecten: thematische coaching
  - Bijv. Kielpark (jeugd), Peperbus (onthaal)

Delen we graag met jullie:

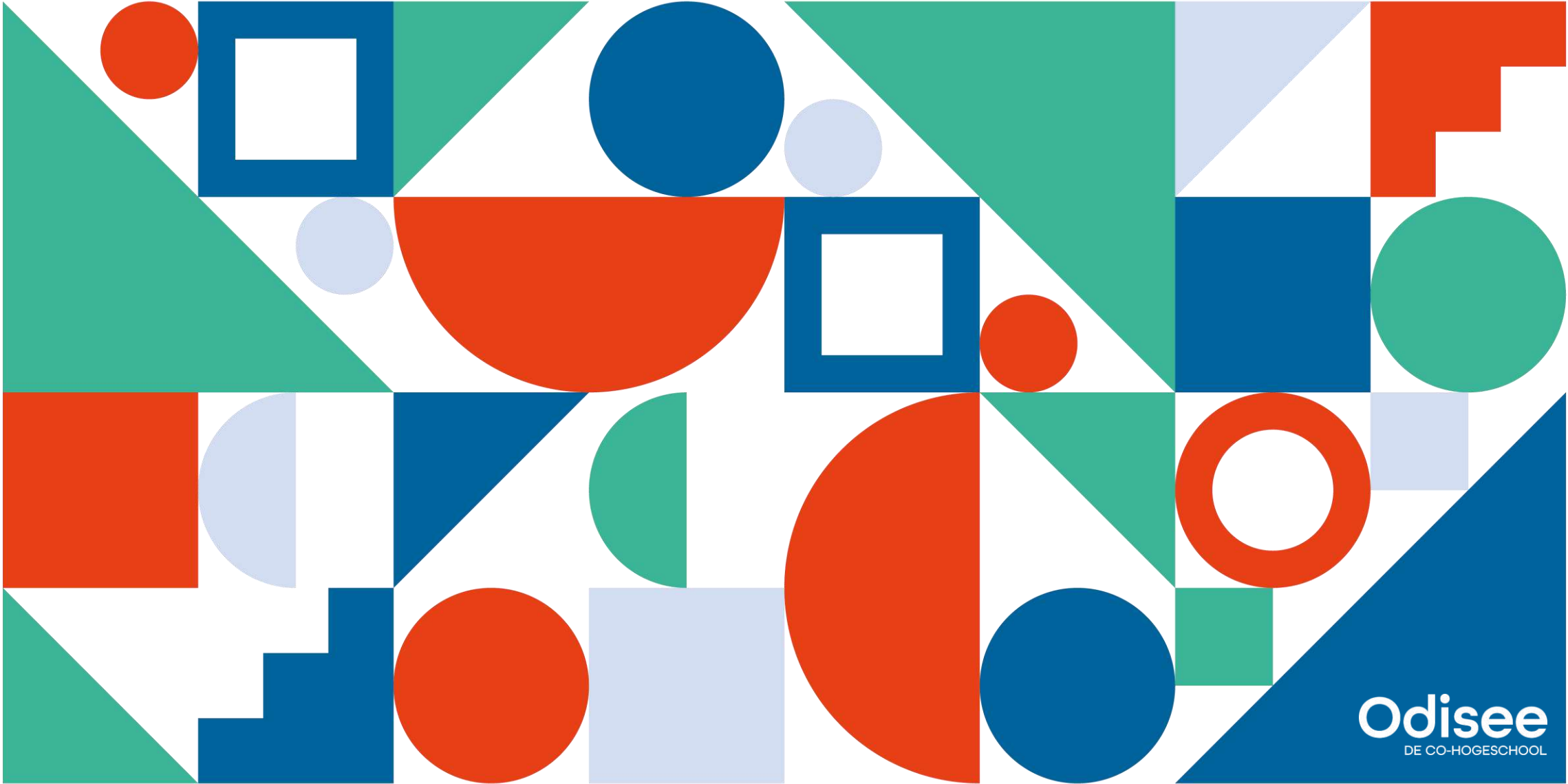
Mieke.vangeel@stad.antwerpen.be

ANN MARTIN

- ODISEE BRUSSEL

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Leesbeleid binnen de lerarenopleiding Odisee

Samen lezen om leesmotivatie, -plezier en -betrokkenheid te verhogen in de lerarenopleidingen van Odisee

 Ann Martin, studiegebieddirecteur onderwijs

 11 februari 2020

Conferentie 'Iedereen Leest'

1. Urgentie

2. Visie & actieplan

Samen Lezen

**3. Lerende organisatie:
succesfactoren**

& valkuilen

**4. Expertise-opbouw en
nascholingsaanbod**

Urgentie

PIRLS-resultaten: begrijpend lezen van 10-jarigen in Vlaanderen:

Aanbevelingen:

- Vakdidactische competenties van leraren versterken
- Algemene competenties van leraren versterken
- Geletterdheid bij kleuters stimuleren, thuis en op school
- Tijd maken voor begrijpend lezen in de klas
- Lezen is leuk én belangrijk

Aanbevelingen van de Taalraad:

urgentiebesef, taal- en leesbeleid, effectieve didactiek, leesmotivatie, formatieve feedback

**Onderzoek leesgedrag bij studenten in de lerarenopleiding AP Hogeschool-
masterproef Heleen Ryckaert (2014-2015):**

https://lib.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/162/678/RUG01-002162678_2014_0001_AC.pdf:

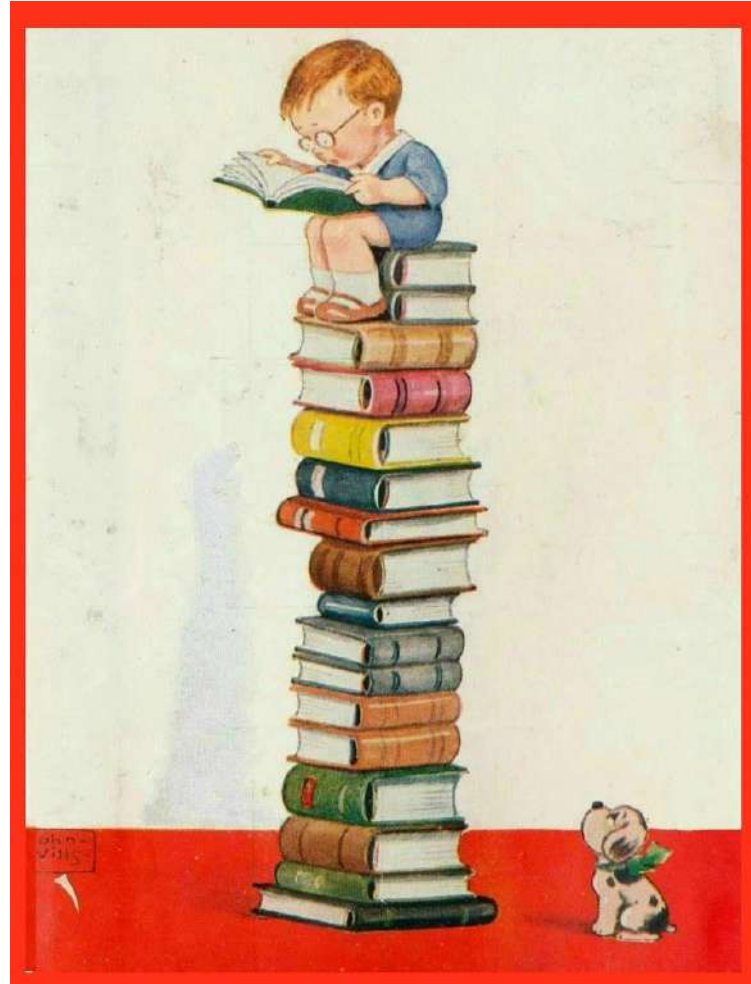
- Overwegend positieve leesattitude maar toch wordt er niet veel gelezen, tijdsgebrek?
- Eigen leesattitude en leesgedrag niet vergroot door de lerarenopleiding
- Peers hebben grote impact op leesgedrag

Aanbevelingen:

- Inbouwen van lezen/leesinitiatieven in curriculum
- Organisaties rond leesbevordering dienen leraren-in-spe ook aan te als doelgroep

Urgentie

“De boekenwurm is in onze contreien een bedreigde diersoort.”
Kris Van Den Branden: De ontleding van de Vlaamse jeugd van 1955 tot 2020,
sept.2019: <https://duurzaamonderwijs.com/2019/09/10/de-ontleding-van-de-vlaamse-jeugd-van-1955-tot-2020/>

Visie, doelen & actieplan

Visie en doelstellingen:

- Leesbevordering,
- Verhoging leesmotivatie en -plezier
- Versterken rol van leraar als cultuurparticipant.

Bij de eerste twee doelstellingen doen we dit ook vanuit de achterliggende aangetoonde causaliteit tussen leesbetrokkenheid en –motivatie en studiesucces: hogere leesbetrokkenheid leidt tot hoger studiesucces.

Acties:

- **Silence-on-lit/kwartierlezen:** <http://www.silenceonlit.com/>. Voorbeeld van een school waar iedereen het werk neerlegt, inclusief administratief en onderhoudspersoneel, om te lezen: <https://www.ouest-france.fr/bretagne/morlaix-29600/en-images-morlaix-silence-lit-au-college-du-chateau-5295834> en <http://www.letelegramme.fr/soir/college-du-chateau-silence-on-lit-05-10-2017-11690784.php>
- **Leesplekken en –tillen:** 'leeslounge' komt in verschillende bronnen naar voor. Ook in het dossier 'leesplezier' van Klasse: *“De boeken staan bewust op drukke punten. Studenten moeten boeken zien, tussen de boeken lopen. Alleen dan renderen ze. Ze wegstoppen in een apart bibliotheeklokaal heeft weinig zin.”*
- **Leerlabo's:** samen lezen/samen horen/samen kijken: kenmerkend:

Samen-Dialogoog-Plezier-Een kunstwerk in het midden-Luisteren, oog voor elkaar-Laagdrempelig-Veiligheid

- **Uitbouw postgraduaat leescoach**

Succes- factoren

1. Teach as you preach:

Wij zijn leesbeesten, boekfanaten en dat zie je aan ons, we ademen dit. Je zal ons zelf zien lezen, wij omringen ons met boeken en lenen die graag uit, we lopen over van de boekentips, ...

2. Ambassadeurs/vuur-aanstekers:

Wij doen collega's eraan herinneren, wij zorgen voor ideeën, denken mee met hen, aansluitend bij hun vak, zoeken naar win-win, ...

3. Aanwezige expertise benutten:

Collega's met veel know-how, onderzoeksachtergrond op vlak van leesdidactiek, zelf auteur van kinderboeken, ... krachten bundelen en daarmee naar buiten komen

4. Tijd en ruimte in curriculum:

Wij maken tijd en ruimte in het curriculum, we plannen dit in, we koppelen dit aan de kerndoelen van de opleiding, we doen dit op vaste tijdstippen, ...

5. Materiaal: boeken en een plek:

Diversiteit aan materiaal, gezellige plek

6. Gehele organisatie krijgt en heeft aandacht voor lezen #Odiseeleest

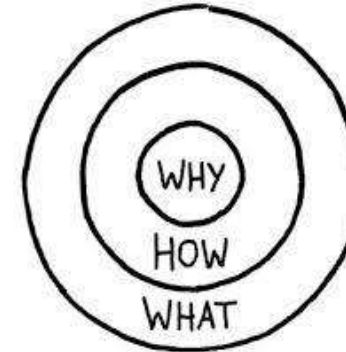
(week van het Nederlands, Valentijnsactie, poëzieweek, leesbuffet, Uitgelezen op school, start boekenkast ...)

Leesplekken: wees creatief met vensterbanken, trappen, gangen en open ruimtes

Valkuilen

1. **Waarom?** Urgentie wordt niet door iedereen gevoeld, vraagt tijd om hier opnieuw bij stil te staan

2. **Hoe? & Wat?** Collega's zien niet altijd de win-win in kwartierlezen: aanleiding om opnieuw breder open te trekken en bottom-up na te denken over de invulling ervan
3. **Waar? Voldoende lees- en zitplekken.** Plekken alleen voor lezen of nog meer dan dat? Wat met de boeken? Een mobiele boekenbox? Wordt lezen voldoende zichtbaar gemaakt (bv. motiverende posters? Poëzie?)
4. **Voldoende verankerd in curriculum?** Wat kan er nog meer?
5. **Professionalisering:** Eigen expertise van alle betrokken docenten blijven vergroten: eigen leesgroepen opstarten met elkaar, samen met studenten

Aanwezige
expertise
& opbouw

- **Samen lezen**-het lezerscollectief:
<https://lezerscollectief.be/wp-content/uploads/2015/06/Rapport-web.pdf>
- **Leesdidactiek**
- Thuis in recente inzichten rond **technisch en begrijpend lezen, leesmotivatie, ...**
- **Lees- en taalbeleid**
- Groot **netwerk van leesorganisaties** voor inspiratie en tools

**Expertise mag niet blijven zitten bij enkele personen.
Netwerk inzetten.**

Onderzoek

Twee lopende onderzoeksprojecten:

1. Boekenhouder: <https://boekenhouder.be/>

- de leescultuur en de kwaliteit van het voorbereidend leesonderwijs in de kleuterklas verhogen.
- elke kleuter goesting doen krijgen in boeken, via een sterk boekenaanbod in alle hoeken van de klas, en via aantrekkelijke en uitdagende activiteiten rond alle boeken in alle hoeken.

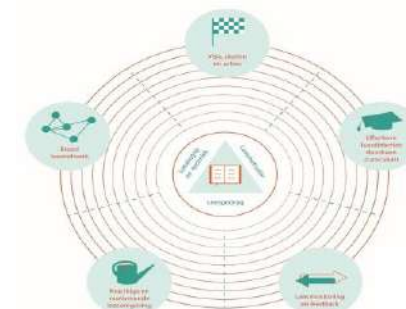
kijkwijzers en checklists, en tal van **praktijkvoorbeelden** en **tips** om zelf aan de slag te gaan in de kleuterklas.

Website nog in volle ontwikkeling, maart 2020

Contactpersoon: Jaantje.verbruggen@odisee.be

2. De leesscan: ontwikkeling van verschillende scans om eigen leesbeleid in een school onder de loep te nemen:

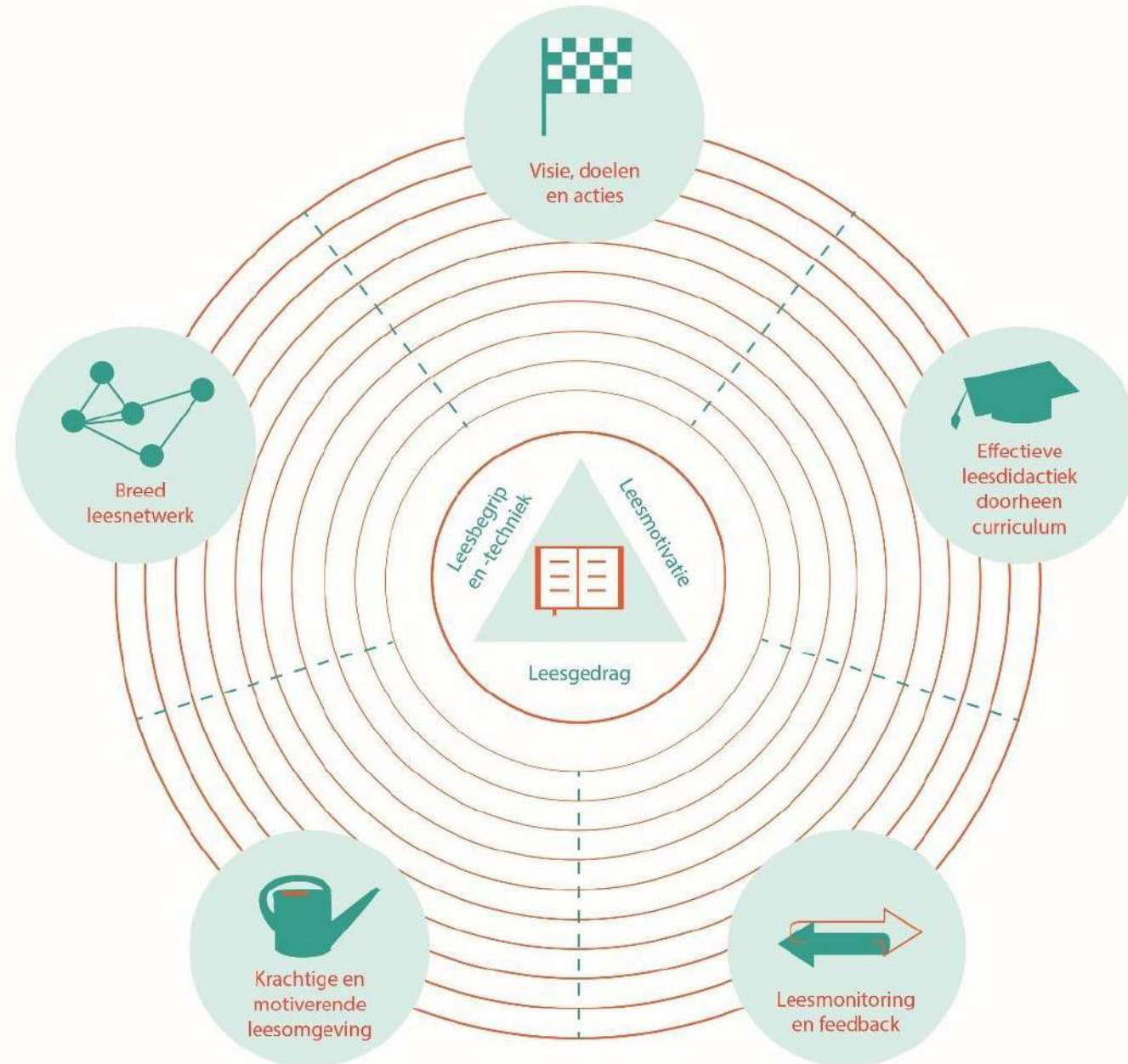
Een kijkwijzer/scan voor elke component in de roos:

Contactpersoon: Jona.hebbrecht@odisee.be

Kern componenten duurzaam leesbeleid

Iris Van Steelandt, AP
Jona Hebbrecht, Odisee

Navorming

Postgraduaat leescoach

<https://www.odisee.be/nl/leescoach?fbclid=IwAR30le4jIP1tzBDYvRczlaWw8Y9KzxlG8V5Bolkb1NdXkuykt-0s4Pec-M>:

als leescoach werk je aan een krachtig leesbeleid op school (traject voor lager én traject voor secundair onderwijs)

Contactpersonen:

Marlies.algoet@odisee.be

Emy.Geyskens@odisee.be

Toekomst:

Navormingen op maat rond boekenhouder en leesscan

ACHTERGROND

Interessante modellen om te kijken naar veranderingsprocessen

8 veranderstappen van Kotter

Change model van Lippitt/Knoster

EXPERTISEDELING

– IEDEREEN LEEST

INSPIRATIEDAGEN EN VORMINGSTRAJECTEN

In het kader van projecten en programma's: Boekstart, Jeugdboekenmaand, Voorleesweek, Kinder- en Jeugdjury

Rond specifieke thema's/doelgroepen: voorlezen aan ouderen, leesplezier in de basiseducatie ...

Samenwerken met partners

Doorverwijzen naar aanbod van derden:

<https://www.iedereenleest.be/opleiding-en-vorming>

Meer leesplezier, meer lezers!

1 OVER LEZEN

- Voorlezen
- Leesplezier
- Onderzoek
- Bibliotheek
- Onderwijs
- Kinderopvang

[Naar alle artikels →](#)

2 LEES-INITIATIEVEN

- Boekstart
- Voorleesweek
- Jeugdboekenmaand
- Kinder- en Jeugdjury
- Andere leesinitiatieven
- Uitzoeken
- **Opleiding en vorming**

3 LEES-INSPIRATIE

- Leestips per leeftijd
- Leestips per thema
- Voorleestips
- Leestips van lezers

ZOEK OP DEZE SITE

Weergeven

Bewerken

Verwijderen

Opleiding en vorming

Veel organisaties en freelancers ontwikkelen vormingstrajecten of workshops rond leesbevordering. Ontdek hieronder de vormen die Iedereen Leest aanbiedt en een overzicht met organisaties en leesbevorderaars met een eigen vormingsaanbod voor intermediairs.

Organisaties en freelancers

- **LINC vzw** organiseert vormen over voorlezen aan [kinderen](#) en aan [ouderen](#).
- **Narrata vzw** biedt ook de Boekstart-vorming en [andere opleidingen](#) aan.
- **Rode Draad** geeft [workshops](#) over Kamishibai en het boekenaanbod.
- **Lettererf** verzorgt [vormingen](#) voor bibliotheekmedewerkers en ouders.
- **De Leesbeesten** brengen workshops voor [leerkrachten](#) en [ouders](#) en trajecten rond leesplezier voor [scholen](#).
- **De Luisterlezer** geeft een [vorming](#) voor intermediairs over vertellen en voorlezen aan kinderen.
- **Tamboek** organiseert [vormingen](#) over voorlezen en vertellen.
- **Wonderling** biedt een [workshop](#) rond voorlezen aan.
- **Voor lezen & geluk** biedt [vormingen](#) aan over voorlezen aan kinderen en ouders en over het boekenaanbod.
- **Daniëlle Daniëls** geeft [vormingen](#) rond voorlezen, boekenaanbod en leesmoeilijkheden.
- **Katelijne Billet** brengt een [vorming](#) rond vertellen en voorlezen.
- **Jesse Van de Kerckhove** geeft [workshops](#) dramatische expressie en werkvormen op basis van kinder- en jeugdboeken.
- **Luisterpuntbibliotheek** geeft [vorming](#) over leesbeperkingen, leeshulpmiddelen, braille- en Daisy-luisterboeken, de anderslezen-app ...

Onderwijsinstellingen en uitgeverijen

Volgende onderwijsinstellingen en uitgeverijen bieden nascholingen aan rond lezen en leesplezier:

- Het **Centrum voor Nascholing Onderwijs** (CNO) van UA Antwerpen geeft [nascholingen](#) over leesplezier en leesvaardigheid voor leerkrachten.
- Het **Centrum voor Taal en Onderwijs** (CTO) verbonden aan KU Leuven.

#iedereenleest
Slido.com – code 11022020

LERENDE NETWERKEN

Voorlezen aan huis

Boekstart-vorming

Netwerk Lezen op school i.s.m. CANON Cultuurcel

Focusgroep Lezen i.s.m. CANON Cultuurcel

PILOOTTRAJECTEN

Train-de-trainer Boekstart-vorming: traject met 20 professionals uit diverse sectoren

Werk maken van een inspirerende leesomgeving op school: traject met 20 scholen

Inspirerende leesomgeving in de kinderopvang: traject met 12 bibliotheken en 14 kinderdagverblijven

(Onderzoeks)traject meertalig opvoeden: intensief en langlopend traject met 3 bibliotheken

PILOOTTRAJECTEN

Kleinschalig

Stapsgewijs

Duurzaam

Leren en experimenteren

KENNISPLATFORM

iedereenleest.be

Onderzoeksresultaten

Beschouwende artikels

Sectorgerichte praktijkvoorbeelden

Inspirerende reeksen:

Getipt / Leeswereld / De Vijf / In het atelier

NIEUW! Opleiding voor bibliotheekmedewerkers

Randvoorwaarden voor een inspirerende leesomgeving

3 modules:

- jeugdliteratuur
- leesbevordering: basis
- leesbevordering: expert

Start: najaar 2020

Interesse? Sarah.Vantilburg@iedereenleest.be